

The Model of Shahid Haj Qasim Soleimani Management Decision Making

Mohammadmehdi Poursaeed^{1*}

Mahbobe Barzegarpour^{2**}

Article Info

Article Type:

Research Article

Keywords:

Management,
Decision-Making,
Shahid Haj Qasim Soleimani,
Grounded Theory.

Submitted: 22 December 2023

Revised: 9 February 2024

Accepted: 17 April 2024

Published: 10 September 2024

ABSTRACT

Haj Qasim School is the necessity of the country today and it can be used as a practical model for the administrative and executive departments of the country. The statistical population of the research includes all the people who had contact and cooperation with Martyr Haj Qassem Soleimani at different stages of his working life, including during the holy defense period and after that, the period when the martyr was in charge of the Quds Corps. Sampling of the research was done by theoretical and snowball method. Data collection tools in order to better explain the research results include semi-structured in-depth interviews and theoretical foundations; which is compiled based on the required parts of the research. The findings of the research indicate that intuitive decision-making acts as a central category in the design of the managerial decision-making model of martyr Haj Qasim Soleimani. Causal conditions in the four dimensions of values and beliefs, experiences and abilities, personality factors and hereditary and environmental characteristics through intuitive decision-making have been effective on the strategies of achieving intuitive decision-making. These strategies include behavioral, imperative, and analytical decision-making styles, and among them, intervening conditions including the impotence of enemies and the ignorance of friends, budget deficit, force and legal vacuum, time pressure and lack of facilities and equipment, as well as the underlying conditions in the three operational fields.

Cite This Article: Poursaeed, M.M., & Barzegarpour, M. (2024). The model of Shahid Haj Qasim Soleimani management decision making. *Journal of Haj Qassem Soleimani School*, 1(1), 103-116 [In Persian].

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman.

DOI: [10.22103/mhq.2024.22707.1007](https://doi.org/10.22103/mhq.2024.22707.1007)

©The Author(s)

* **Corresponding Author**, Assistant Professor of Management, Faculty of Management and Economics, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. **Email:** poursaeed@uk.ac.ir

** Ph.D. Candidate in Technology management, Faculty of Management, University of Malek Ashtar, Tehran, Iran.
Email: helmabarzegar@yahoo.com

الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی

محمد مهدی پورسعید*

محبوبه برزگرپور**

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: پژوهشی</p> <p>کلیدواژه‌ها: مدیریت، تصمیم‌گیری، شهید حاج قاسم سلیمانی، روش داده‌بنیاد.</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱/۲۹ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۳/۶/۲۰</p> 	<p>مکتب حاج قاسم ضرورت امروز کشور است و از آن می‌توان به عنوان الگوی عملی بخش‌های مدیریتی و اجرایی کشور بهره برد. این پژوهش با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و استراتژی نظریه داده بنیاد به طراحی الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی پرداخته است. روش تحقیق به صورت کیفی؛ و جامعه آماری پژوهش شامل تمام افرادی است که با شهید حاج قاسم سلیمانی در برهه‌های مختلف زندگی کاری آن شهید از جمله در دوران دفاع مقدس و پس از آن، دورانی که شهید مسئولیت سپاه قدس را برعهده داشتند، ارتباط و همکاری داشتند. نمونه‌گیری پژوهش به روش نظری و گلوله‌برفی صورت گرفته است. ابزار گردآوری داده‌ها به منظور تبیین بهتر نتایج تحقیق، عبارتند از: مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته و مبانی نظری؛ که براساس بخش‌های موردنیاز تحقیق گردآوری شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که تصمیم‌گیری شهودی به مثابه مقوله‌ای مرکزی در طراحی الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی عمل می‌کند. شرایط علی در چهار بعد ارزش‌ها و باورها، تجربیات و توانایی‌ها، عوامل شخصیتی و ویژگی‌های وراثتی و محیطی با واسطه تصمیم‌گیری شهودی بر راهبردهای نیل به تصمیم‌گیری شهودی اثرگذار بوده است. این راهبردها عبارتند از سبک تصمیم‌گیری رفتاری، امری و تحلیلی و در این میان شرایط مداخله‌گر شامل خبثت دشمنان و جهالت دوستان، کسری بودجه، نیرو و خلأ قانونی، فشار زمان و کمبود امکانات و تجهیزات و همچنین شرایط بستر در سه حوزه عملیاتی، بحرانی و راهبردی بر این راهبردها تأثیرگذار بوده است.</p>
<p>استناد: پورسعید، محمد مهدی و برزگرپور، محبوبه (۱۴۰۳). الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی. مجله مکتب درس/آموز حاج قاسم سلیمانی، (۱)، ۱۱۶-۱۰۳.</p> <p>ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان</p>	
<p>DOI: 10.22103/mhq.2024.22707.1007</p>	<p>©The Author(s)</p>

* نویسنده مسئول، استادیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. رایانامه: poursesaed@uk.ac.ir

** دانشجوی دکتری گروه مدیریت تکنولوژی، مجتمع مهندسی صنایع و مدیریت، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران، ایران. رایانامه: helmabarzegar@yahoo.com

مقدمه

تجربه زندگی فردی و اجتماعی همه انسان‌ها سرشار و تحت تأثیر تصمیم‌هاست و حتی بخشی از اوضاع زندگی که به نظر از حوزه اختیار ما بیرون است نیز به تصمیم‌های دیگران وابسته است. از این رو تصمیم‌گیری از تأثیرگذارترین مسائل در زندگی هر فرد است. این در حالی است که برای سازمان‌ها نیز وضع به همین گونه است. می‌توان گفت که خیر و سعادت و حتی بقای هر سازمان به طور کامل در گروی چگونگی فرایندهای تصمیم‌گیری در آن سازمان است (اسمیت، ۱۳۸۰: ۹). علاوه بر این، همه مدیران با فراگرد تصمیم‌گیری سروکار دارند؛ زیرا حرفه آنان چنین اقتضا می‌کند (رضائیان، ۱۳۹۰: ۱۳۴). از دیگر سوی تصمیمات هر فردی (با هر باور و تفکری) تا میزانی به باورها و تفکرات وابسته او است (عزیزی، ۱۳۹۲).

در جامعه اسلامی نیاز به نوعی مدیریت است که با ارزش‌های انسانی، دینی و مبانی اخلاقی آن پیوستگی داشته باشد و آرمان‌های اسلامی را مورد توجه و عنایت قرار دهد. این در حالی است که مدیریت و حکمرانی در اسلام از حساسیت بالایی برخوردار است. امام صادق (علیه‌السلام) از پدران بزرگوارش روایت فرمود که پیامبر اکرم (ص) در حدیث مناهی فرموده است: «آگاه باشید که هر کس کارگزاری گروهی را به عهده گیرد در روز قیامت با دستانی به گردن زنجیرشده می‌آید پس اگر در بین آن گروه به دستور خدا قیام نموده باشد خداوند او را آزاد می‌سازد ولی اگر به ستم رفتار کرده باشد در آتش جهنم افکنده می‌شود و بد باздаشتگاهی است» (الهی و همکاران، ۱۳۹۲). از این رو، مدیر یک سازمان که بدون اطلاع از معیارها، ارزش‌ها و شیوه تصمیم‌گیری اسلامی پا به عرصه مدیریت بگذارد، در خطر بزرگی وارد شده است که می‌تواند تبعات دنیوی و اخروی بسیار بزرگی برای او و جامعه به همراه داشته باشد، چراکه باید راه‌هایی را انتخاب کند و تصمیماتی بگیرد که مورد رضای خداوند متعال باشد (گلچین و همکاران، ۱۳۹۹).

از آنجا که افکار و ارزش‌ها تحت تأثیر عوامل متعددی است که از تجمیع آنها سبک زندگی انسان‌ها هویت می‌یابد و جوامع انسانی رقم می‌خورد و تمدن‌ها متولد می‌شود و تفاوت عمده جوامع انسانی به اختلاف در سبک و سیاق زندگی آنها برمی‌گردد که تحت تأثیر فرهنگ غالب برخاسته از مبانی فکری و ارزشی حاکم بر ارکان جوامع است (بابایی، ۱۳۹۱)، جامعه اسلامی ایران از پیروزی انقلاب و بویژه در دوران هشت سال دفاع مقدس و بعد از آن، فرماندهان و مدیران لایقی به خود دیده است که همواره سعی در اجرای اصول مدیریت اسلامی در جامعه داشته‌اند و تصمیم‌گیری اسلامی به عنوان الگو و مظهر برای آنان قلمداد می‌شده است، تدوین الگو تصمیم‌گیری این‌گونه فرماندهان و مدیران اهمیت بسزایی دارد و باعث الگوگیری دیگر مدیران در تصمیم‌گیری شخصی و سازمانی خواهد شد (دهقانی و پاشایی، ۱۳۹۹). یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین فرماندهان و مدیران سازمانی شهید قاسم سلیمانی است که تصمیم‌گیری مدیریتی ایشان به دلیل جایگاه، ماهیت و گسترش در جامعه، اهمیت خاص و زیادی دارد. امروزه قاسم سلیمانی نقش مهمی در پرورش اخلاق انسانی و اجتماعی تا تقویت و ارتقای سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و انسانی، گسترش روابط بین‌الملل و ... دارد (اسماعیلی‌زاده و محدثی‌فر، ۱۳۹۲). به طوری که در سال ۲۰۱۷، مجله تایم، قاسم سلیمانی را به عنوان یکی از صد شخصیت بین‌المللی تأثیرگذار سال معرفی کرد (تایم، ۲۰۲۰ به نقل از شفیعی سیف‌آبادی و عابدی اردکانی، ۱۴۰۰). در پی این انتخاب کنت پولاک کارشناس اسبق سی‌آی‌ا و یکی از تحلیلگران مهم سیاسی-نظامی خاورمیانه، در یادداشتی نوشت «سلیمانی برای شیعیان خاورمیانه جذابیت ویژه‌ای دارد». به باور او دلیل آن این است که او ترکیبی از ستاره‌های بزرگ سینمایی و رزمی چون جیمز باند و فرمانده نظامی و نظریه پرداز جنگی چون یوهانس آروین یوجین رومل آلمانی است (کنت پولاک، ۲۰۲۰ به نقل از شفیعی سیف‌آبادی و عابدی اردکانی، ۱۴۰۰). بنابراین، به منظور بهره‌مندی مطلوب از نگرش و رفتار تصمیم‌گیری قاسم سلیمانی در جامعه باید ظرفیت‌ها و ابعاد گوناگون هویتی، شخصیتی و مدیریتی ایشان در قالب اهداف و ارزش‌ها که در جامعه ایجاد می‌کند، در تصمیمات مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مدنظر قرار گیرند. از این رو، تاکنون تحقیقی که به تبیین الگو تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی پرداخته باشد، انجام نگرفته است. با عنایت به این موارد و فرمایش حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره شهید سلیمانی که می‌فرمایند: «به شهید حاج قاسم به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به چشم یک مکتب، یک راه و یک مدرسه درس‌آموز نگاه کنیم» (امام

خامنه‌ای، خطبه‌های نماز جمعه، مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲۷)، این سؤالات مطرح می‌شود ابعاد اصلی در سبک تصمیم‌گیری مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی چه بود؟ و ارتباط این ابعاد با یکدیگر چگونه است؟

با توجه به آنچه بیان شد، مقاله حاضر با اتکا به راهبرد نظریه داده‌بنیاد متنی، در صدد است نوعی الگو برای تصمیم‌گیری راهبردی ارائه دهد که بر اساس نگرش و رفتار شهید حاج قاسم سلیمانی باشد. این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی چگونه است؟

پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش در مقاله حاضر از دو قسمت پیشینه تجربی و پیشینه نظری تشکیل شده است که در ادامه به صورت مختصر هر کدام از آن‌ها توضیح داده شده است.

پیشینه تجربی پژوهش

در پیشینه تجربی به بررسی تعدادی از مقالات مدیریتی با محوریت بررسی ابعاد شخصیتی و مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی پرداخته شده است. این پژوهش هم در چارچوب عنوان و هم روش پژوهش دارای نوآوری است و می‌تواند شکاف حاضر را پر کند؛ در ادامه به بررسی اجمالی برخی از این پژوهش‌ها در جدول (۱) پرداخته می‌شود.

جدول ۱. خلاصه پیشینه پژوهش

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان	نتایج پژوهش
۱	تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی	دهقان و پاشایی (۱۳۹۹)	مکتب این شهید والامقام در پنج بُعد «معنوی و ارزشی»، «فردی و رفتاری»، «فرماندهی و مدیریتی»، «نظامی» و «تأثیرگذاری (عملکردی)» مشخص شد و در نهایت نتیجه گرفته شد پیامد مکتب سلیمانی، «سعادت و شهادت» است
۲	ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی	محمدظاهری (۱۳۹۹)	مبانی اعتقادی به عنوان اثرگذارترین مضمون در سطح چهارم، زمینه‌های فردی در سطح سوم، مشی‌های سیاسی فرهنگی اقتصادی و سیاسی در سطح دوم، و زمینه‌های شغلی به عنوان اثرپذیرترین مضمون در الگوی پیشنهادی در سطح اول قرار گرفت. پیشنهاد می‌شود مدیران عالی از ویژگی‌هایی همچون روحیه انقلابی، وحدت آفرینی بین مسئولان و مسئولیت‌پذیری این شهید تأثیر بیشتری بپذیرند.
۳	روش موردکاوی به مثابه الگوی آموزش دلالت‌هایی برای تبیین مکتب شهید سلیمانی	لطیفی (۱۳۹۹)	اگر بخواهیم حاج قاسم را به عنوان مکتب‌شناسیم و بشناسانیم، باید در برنامه آموزشی دانشگاهی به او و امثال او بیش از پیش و به گونه‌ای نو و متفاوت بپردازیم و یکی از راه‌های آسان رسیدن به این هدف، بهره‌مندی از الگوی آموزش موردکاوی است و این مهم جز با گردهمایی و هم‌افزایی افراد نزدیک حاج قاسم با عالمان دانش مدیریت و فرهیختگان ادبی برای ساخت موردکاوی‌های جذاب، مؤثر و واقعی میسر نیست
۴	الگوی تفکر راهبردی مدیران جهادی بر اساس وصیتنامه الهی سیاسی شهید قاسم سلیمانی	جلیلیان (۱۳۹۹)	پس از شناسایی و تحلیل مضمون‌های پایه و مضمون‌های سازماندهنده، شش مضمون فراگیر به عنوان عناصر تفکر راهبردی مدیران جهادی شناسایی شد که عبارت است از: ۱. دینمداری ۲. ولایتمداری ۳. فرهنگ شهادت طلبی ۴. وحدت‌گرایی اسلامی ۵. حکمرانی خدامحورانه ۶. اقتدار نظامی و دفاعی. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که عناصر تفکر راهبردی مدیران جهادی با عناصر الگوهای تفکر راهبردی در مدیریت علمی رایج تفاوت دارد.
۵	واکاوی سبک رهبری سردار شهید حاج قاسم سلیمانی الگوی متعالی رهبری خدمتگزار	قرباغی و ازگلی (۱۳۹۹)	این مضمون‌ها شامل «مهرورزی با مردم»، «تکلیف‌گرایی»، «تخلق به ارزش‌های الهی»، «تمرکز بر مأموریت»، «معنویت فردی»، «شخصیت با صلابت»، «پرورش کارکنان»، «داشتن آرمان متعالی»، «اخلاص در عمل» و «بصیرت زیاد» به عنوان مؤلفه‌های سبک متعالی رهبری خدمتگزار شهید قاسم سلیمانی است

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان	نتایج پژوهش
۶	تبیین الگوی شایستگی مدیران جهادی تمدن‌ساز (مورد مطالعه: شهید قاسم سلیمانی)	پهلوان شریف و کاظمی (۱۳۹۹)	الگویی متناسب با سه بعد سلوک مدیر جهادی در زمینه‌های فردی، سازمانی و ملی- فراملی به عنوان مضمون‌های فراگیر سطح دو و شایستگی‌های شخصیت معنوی، فضایل اخلاقی، شخصیت قوی و تأثیرگذار؛ روحیه جهادی در کارها، نگاه راهبردی، انسان‌مدار بودن؛ انقلابی بودن، شخصیت جامع‌الاطراف داشتن، مردم‌داری، مسئولیت‌پذیری، جذب حداکثری و اقدام فراتر از مرزها به عنوان مضمون‌های فراگیر سطح یک ارائه شده است.
۷	الگوی مطلوب ارتباطات میان فردی در سلسله مراتب فرماندهی: مورد مطالعه شهید حاج قاسم سلیمانی	بیات و سیدطباطبایی (۱۳۹۹)	روابط میان فردی شهید سلیمانی متأثر از «جایگاه افراد در سلسله مراتب فرماندهی» در طیفی از «قاطعیت و رسمیت تا صمیمیت و عدم رسمیت» قرار داشت. هرچه افراد در سلسله مراتب فرماندهی به شهید سلیمانی نزدیکتر بودند، رفتار او با قاطعیت و رسمیت بیشتری همراه بود. هرچه افراد در سلسله مراتب پایین‌تری قرار داشتند، رفتار آن شهید غیررسمی‌تر و با صمیمیت بیشتری همراه بود.
۸	شاخص‌های مکتب شهید سلیمانی در اندیشه آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)	رجبی (۱۳۹۹)	یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در مجموع می‌توان ۱۱۴ نکته کلیدی (مضمون پایه) را پیرامون شاخص‌های مکتب شهید سلیمانی از فرمایش‌ها و پیام‌های رهبر حکیم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) استخراج نمود. این نکات در شبکه‌ای از مضامین به هم پیوسته در دو سطح مضمون فراگیر (ایمان توحیدی خالص) و مضامین سازمان دهنده (شهادت‌طلبی، مجاهدت، تقوا، اخلاص، شجاعت، تدبیر، انقلابی‌گری، تعاون و همکاری، ایثار و فداکاری و دشمن‌شناسی) طبقه بندی می‌شود.
۹	طراحی الگوی فرماندهی و مدیریت حکمت محور در مکتب حاج قاسم، مبتنی بر تحلیل گفتمان امام خامنه‌ای (مدظله العالی)	حسینی مقدم و همکاران (۱۴۰۰)	بر اساس نتایج، الگوی استخراجی در سطح فردی، شامل: ابعاد معنوی، شخصیتی و آگاهی و هوشمندی است. در سطح اجتماعی دربرگیرنده: ابعاد مردم‌دوستی و مردم‌باری، نفوذ و تأثیرگذاری و تعاملات اجتماعی و در سطح سازمانی شامل: مشی مدیریتی و فرماندهی و مهارت منابع انسانی است.
۱۰	الگوی حکمرانی خوب از دیدگاه نهج البلاغه، گامی در جهت تبیین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	منتظری و همکاران (۱۳۹۷)	نتایج نشان داد رفتار فاضله به عنوان پدیده محوری و در تعامل با عوامل دیگر موجد حکمرانی کریمه به عنوان الگوی حکمرانی خوب از دیدگاه نهج البلاغه است. شیوه تعامل این عوامل در الگوی نهایی تحقیق نشان داده شده است.

پیشینه نظری پژوهش

تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری فرایند شناسایی و انتخاب بهترین راه حل برای مسأله‌ای خاص است (کونز و ویرچ، ۱۹۹۰). بنابراین، تصمیم‌گیری فرایندی پیچیده و نیازمند توانایی‌های فکری و برخورداری از اطلاعات کافی است و نقشی حیاتی در هر ساختار حرفه‌ای دارد. در یک تصمیم‌گیری مؤثر، تجزیه و تحلیل راه و روش‌های مختلف به صورت آگاهانه، انتخابی و اختیاری انجام می‌پذیرد. گرچه جنبه‌های عقلانی و منطقی نقش مهمی در تصمیم‌گیری دارند، جنبه‌های احساسی، عاطفی و غیر عقلانی نیز بر فرایند اخذ تصمیم بسیار تأثیرگذار هستند.

تصمیم‌گیری شهودی: در این سبک تصمیم‌گیری منطق روشنی در رابطه با درست بودن تصمیم خود ندارد، بلکه با تکیه بر بینش و فراست درونی خود آن چیزی را که فکر می‌کند درست است انجام می‌دهد. تصمیم‌گیری شهودی فرایندی ست ناآگاهانه که در واقع در سایه تقطیر تجربه حاصل می‌شود، الزاماً سوای تجزیه و تحلیل معقول عمل نمی‌کند، بلکه این دو مکمل یکدیگرند. تحقیقاتی که بر روی بازی شطرنج انجام شده است نمونه‌ای عالی درباره شیوه تصمیمات شهودی ارائه می‌کند. تحقیقات نشان داده‌اند که افراد متخصص در بازی شطرنج می‌توانند هم زمان با بیش از ۵۰ نفر بازی کنند و غالباً تصمیمات را باید ظرف چند ثانیه بگیرند که در چنین مواردی نمی‌توانند تصمیمی در سطح عالی اتخاذ نمایند (در مقایسه با حالتی که فرد می‌تواند تحت شرایط مسابقه با استفاده از مهارت

خود مدت بیشتری صرف تصمیم‌گیری نماید). تجربه این امکان را به وجود می‌آورد که فرد متخصص متوجه موقعیت بشود و با توجه به اطلاعات پیشین راه‌حلی مناسب انتخاب نماید و تصمیم مقتضی بگیرد، نتیجه چیزی جز تصمیم یا قضاوتی شهودی نخواهد بود که در سایه اطلاعات محدود اتخاذ می‌گردد.

سبک مدیریت شهید حاج قاسم سلیمانی: سبک مدیریت شهید حاج قاسم سلیمانی که از برکات دوران دفاع مقدس است

توانست الگوی تازه‌ای از مدیریت را در کشور ایجاد کند که مبتنی بر ارزش‌های بومی و داخلی است. سبک مدیریت جهادی با عناصری مانند نگرش توحیدی و اعتقاد به نقش مداوم خداوند در هدایت و نصرت مجاهدان و مومنان، تکلیف‌گرایی، شجاعت و جسارت در اتخاذ تصمیمات خارق‌العاده، در عین حال محاسبه و تدبیر دقیق همه مراحل و تخمین نتایج تصمیمات، اعتماد و اتکا به جوانان در مراحل مختلف فرماندهی از طراحی و اتخاذ تصمیمات گرفته تا اجرا و بازخوردگیری، حضور و تنفس دائمی در فضای جهاد و عبادت و خلوص نیت و نیز التزام و اعتماد به ولایت امر و فرماندهی کل قوا و برخورداری از روحیه ایثار و از خودگذشتگی و فداکاری شناخته می‌شود. مسلماً جهاد در راه خدا دال مرکزی گفتمان مدیریتی حاج قاسم را تشکیل می‌دهد. در این راه ولایت مداری و اطاعت از فرمانده کل قوا دال معنایی بسیار اساسی است. حاج قاسم سلیمانی با کوله باری از تجارب دوران دفاع مقدس سبک فرماندهی جهادی را در جبهه مقاومت، بین‌المللی کرد و با نیازها و اقتضائات طیف متنوعی از کشورهای حوزه مدیترانه تا آسیای جنوبی تطبیق داد.

روش‌شناسی

از آنجایی که هر پژوهشی را می‌توان از سه حیث نتیجه، هدف و نوع داده مورد تجزیه و تحلیل قرار داد و براین اساس ترکیب‌های مختلف از لحاظ نتیجه، هدف و نوع داده قابل‌تصور خواهد بود، پژوهش حاضر از لحاظ نتیجه، کاربردی قلمداد می‌شود؛ زیرا به دنبال الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی است. از لحاظ هدف انجام، جزء تحقیقات توصیفی و از نوع میدانی است. روش‌شناسی پژوهش حاضر از نوع کیفی (داده بنیاد) است. در واقع رویکرد پژوهشی ایمن مطالعه به لحاظ منطقی گردآوری داده‌ها از نوع استقرایی است؛ بدین منظور از طریق انجام مصاحبه با ۱۰ نفر از تمام افرادی است که با شهید حاج قاسم سلیمانی در برهه‌های مختلف زندگی کاری آن شهید از جمله در دوران دفاع مقدس و پس از آن، دورانی که شهید مسئولیت سپاه قدس را برعهده داشتند، ارتباط و همکاری داشتند؛ تلاش شد مدل الگواره تحقیق طراحی شود که در جدول (۲) مشخصات مشارکت کنندگان بخش کیفی پژوهش ارائه شده است. به‌منظور شناسایی شاخص‌های متغیرها، از روش‌های زیر برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است: (۱) بررسی و مطالعه کتب و پایان‌نامه‌هایی که در رابطه با این پژوهش نگاشته شده است؛ (۲) استفاده از مقالات داخلی و خارجی پیرامون موضوع؛ (۳) مصاحبه حضوری با تمام افرادی که با شهید حاج قاسم سلیمانی در برهه‌های مختلف زندگی کاری آن شهید از جمله در دوران دفاع مقدس و پس از آن، دورانی که شهید مسئولیت سپاه قدس را برعهده داشتند، ارتباط و همکاری داشتند. در این پژوهش به دلیل محوریت موضوعی یکسان و عمق بینش نزدیک به هم از مصاحبه ۸ به بعد اشباع نظری حاصل شد اما جهت اطمینان بیشتر، روند مصاحبه تا نفر ۱۰ ادامه داده شد، سرانجام مرحله مصاحبه‌گیری با ۱۰ نفر هم‌زمان شهید حاج قاسم سلیمانی به پایان رسید. همچنین هم‌زمان با مصاحبه صدای افراد مصاحبه شونده را ضبط کرده بعد اظهارات افراد به صورت کتبی درآورده شدند. مدت زمان مصاحبه بین ۴۰ تا ۶۰ دقیقه متغیر بوده و در طی ماه‌های بهمن ماه ۱۴۰۱ تا اردیبهشت ۱۴۰۲ انجام گرفت.

جدول ۲. مشخصات مشارکت کنندگان بخش کیفی پژوهش

ترتیب	حوزه فعالیت با قاسم سلیمانی	سابقه فعالیت	نوع فعالیت‌ها
۱	فرمانده گردان ۴۲۵ حضرت علی اکبر	بیش از ۳۰ سال	حفظ امنیت در دوران مقدس، شرق و جنوب شرق ایران، سوریه، لبنان و عراق
۲	فرمانده اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله	بیش از ۳۰ سال	حفظ امنیت در دوران مقدس، شرق و جنوب شرق ایران، بازسازی عتبات عالیات

ترتیب	حوزه فعالیت با قاسم سلیمانی	سابقه فعالیت	نوع فعالیت‌ها
۳	مسئول تبلیغات لشکر ۴۱ ثارالله/عکاس جنگ	بیش از ۳۰ سال	تبلیغات و پشتیبانی
۴	همرزم و ایثارگر دوران مقدس	بیش از ۳۰ سال	مدیرکل سابق بنیاد شهید و امور ایثارگران استان کرمان / مدیر گلزار شهدای کرمان
۵	همرزم دوران دفاع مقدس	بیش از ۳۰ سال	راوی جنگ/مصاحبه گر فرماندهان لشکر ۴۱ ثارالله
۶	مسئول مهندسی جنگ لشکر ۴۱ ثارالله	بیش از ۳۰ سال	فعالیت در حوزه مهندسی و پشتیبانی دوران مقدس /دوست و همراه حاج قاسم
۷	عضو مهندسی جنگ لشکر ۴۱ ثارالله	بیش از ۳۰ سال	فعالیت در حوزه مهندسی و پشتیبانی دوران مقدس /دوست و همراه حاج قاسم
۸	همرزم دوران دفاع مقدس	بیش از ۳۰ سال	حفظ امنیت در دوران مقدس، شرق و جنوب شرق ایران / دوست و همراه حاج قاسم
۹	عضو مهندسی لشکر ۴۱ ثارالله	بیش از ۳۰ سال	فعالیت در حوزه مهندسی و پشتیبانی دوران مقدس /دوست و همراه حاج قاسم
۱۰	فعالیت فرهنگی و اجتماعی	بیش از ۳۰ سال	فعال اجتماعی و فرهنگی دوران دفاع مقدس و بعد از آن

یافته‌ها

۱) معرفی الگوی مفهومی پژوهش: بعد از بررسی پیشینه پژوهش و مطالعه الگوهای ارائه‌شده از منابع داخلی و خارجی، تعدادی از متغیرهای مشترک که عمدتاً در اغلب الگوها تکرار شده و مورد توجه بیشتر صاحب‌نظران بوده و هم‌چنین با توجه به ابعاد و اهداف سازمان‌های دانش‌محور هم‌راستا بوده‌است، شناسایی و با انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۱۰ نفر از هم‌زمان و همراهان شهید حاج قاسم سلیمانی تلاش شد، مدل الگوواره پژوهش طراحی شود. در جدول (۳) خلاصه‌ای از مولفه‌های اصلی و فرعی پژوهش را به منظور توسعه الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی که براساس نظر خبرگان و از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت یافته‌است، نمایان شده‌است.

۲) کدگذاری باز و کدگذاری محوری: در کدگذاری باز، نخست بر روی واحدهای معنادار داده با استفاده از یک نام مفهومی برچسب زده می‌شود و سپس با استفاده از نام‌هایی انتزاعی‌تر، مفاهیم به‌دست‌آمده دسته‌بندی می‌شوند که نام این دسته‌ها را مقوله می‌گویند. در مرحله بعد، با واکاوی داده‌ها، ویژگی‌ها و ابعاد مقوله‌های به دست آمده پرورش داده می‌شود. در این مرحله، محقق با مرور مجموعه داده‌های گردآوری شده، تلاش می‌کند که مفاهیم مستتر در مصاحبه‌ها را باز شناسد. این مرحله از کدگذاری، کدگذاری باز نامیده می‌شود، چرا که محقق با ذهنی باز به نام‌گذاری مفاهیم پرداخته و محدودیتی برای تعیین کدها قائل نیست. در جداول بعدی، به شرح و بررسی کدگذاری‌های باز پرداخته شده‌است. در کدگذاری باز، کوچک‌ترین واحدهای مفهومی در داده‌های کیفی گردآوری شده از طریق مصاحبه، بر اساس سطوح عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، استراتژی‌ها و پیامدها در استراتژی نظریه زمینه‌ای، با رویکرد اکتشافی استخراج می‌شوند. نتایج حاصل از کدگذاری باز در قالب ۱۹ کد باز از میان ۵۵۳ مفهوم شناسایی شده‌است. سپس، در کدگذاری محوری، مقوله‌های جدا از هم در چهارچوبی معنادار در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و روابط میان آن‌ها، به‌ویژه رابطه مقوله محوری با سایر مقوله‌ها، مشخص می‌شود. در این تحقیق برای کدگذاری محوری از پارادایم استرواس و کوربین استفاده شد. هدف از این مرحله از کدگذاری، برقراری رابطه بین طبقه‌های تولیدشده در مرحله کدگذاری باز است، این عمل بر اساس مدل پارادایم انجام می‌شود و به نظریه‌پرداز کمک می‌کند که فرآیند ایجاد نظریه را به آسانی انجام دهد. کدگذاری محوری، منجر به ایجاد گروه‌ها و مقوله‌ها می‌شود. تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار می‌گیرند. در این راستا، تمامی کدهای ایجادشده دوباره بازبینی شده و با متون مقایسه می‌شود تا مطلبی از قلم نیفتد. نتایج حاصل از کدگذاری باز و محوری در جدول ذیل نشان داده شده است. مشاهده می‌گردد ۵۵۳ کد اولیه از کدگذاری باز در قالب ۱۹ مقوله به شرح فوق دسته‌بندی شده‌اند.

۳) کدگذاری انتخابی: کدگذاری انتخابی، فرایند یکپارچه سازی و تصفیه نظریه است. در انتها در مرحله کدگذاری انتخابی باتوجه به نتایج گام‌های قبلی کدگذاری، مقوله اصلی انتخاب شده و به شکلی نظام‌مند به سایر مقوله‌ها مرتبط شد، ارتباطات اعتبار بخشیده شده و مقوله‌هایی که نیاز به تصفیه و توسعه بیشتر داشتند، بهبود یافتند. لازم به ذکر است که گام‌های فوق در فرایندی رفت و برگشتی انجام شده‌اند. بنابراین گام‌های کدگذاری انتخابی به شکل واضحی از یکدیگر مجزا نیستند و از طریق یک فرایند تعاملی، همراه با کدگذاری باز و محوری انجام می‌شود. در این مرحله یک‌بار دیگر از تعدادی از خبرگان مشارکت‌کننده در این پژوهش خواسته شد که در مورد فرایند تدوین مدل و مدل نهایی نظرات خود را ارائه دهند که بیشتر آن‌ها مدل به دست آمده را تأیید کردند و بعضی از آن‌ها نظرات اصلاحی نیز داشتند که در فرایندی رفت و برگشتی اصلاحات اعمال شد و نظر نهایی خبرگان بر تأیید مدل نیز گرفته شد. برای یکپارچه‌سازی و ارائه مدل نهایی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر ارزش ویژه برند در کسب و کارهای حمل‌ونقل هوشمند پس از شناسایی مقوله محوری و ربط دادن سایر مقوله‌ها در قالب پارادایم نظام‌مند نظریه‌سازی زمینه‌ای، به پالایش الگوی طراحی شده و پروراندن عوامل اصلی اقدام و مدل نهایی پژوهش به شکل ذیل به دست آمد (شکل ۱).

جدول ۳. کدگذاری باز و محوری

مقوله	مقوله‌های اصلی	نمونه کدهای باز
شرایط علی	ارزش‌ها و باورها	توسل به ائمه اطهار، شهدا، ایمان و توکل به خدا، احترام به پدر و مادر، ارتباط با خانواده شهدا، قرائت قرآن، حمایت بی بدیل از مظلوم، معتقد به چارچوب مسائل شرعی، هوش معنوی بالا، صدقات و خیرات، وظیفه گرابودن، مطیع امر رهبری
	تجربیات و توانایی‌ها	تصمیم‌گیری سریع، مدیریت منابع انسانی، سازماندهی و هدایت، قدرت اقناع دیگران، سرعت عمل بالا، نظارت و پیگیری، رصد و شناسایی مداوم اطلاعات، انجام شخصی کارهای حساس و خاص، شناسایی موانع و تلاش در جهت رفع آن، مشاوره تخصصی گرفتن با دیگران و رهبری، تصمیم‌گیری با توجه به موقعیت و حساسیت موضوع، توجه کامل به همه ابعاد و روندها، ارتباط مؤثر با علما و افراد بزرگ، ارتباط مؤثر با تیپ‌های مختلف، احترام و کمک به دیگران، عدم اعتقاد به کمبودها و فرصت‌سازی، علم و دانش بالا، تشخیص درست حق از باطل، سنجش مسائل از نزدیک، استعدادیابی و سپردن کار به فرد متخصص، حضور مداوم در صحنه، استفاده مفید از تمام پتانسیل‌ها و امکانات
	عوامل شخصیتی	فرار از دیده شدن، مقتدر و مدبر، تأثیرگذاری به قلوب افراد، اخلاص و روحیه بالا حاجی و یارانش، عمق نگرش در تصمیم‌گیری، اعتماد به نفس بالا، خوش بین، شجاعت و عدم ترس از چیزی، استحکام در شخصیت، آرامش و اطمینان خاطر در تصمیم‌گیری، صبر و بردباری، حواس جمعی، تواضع بالا، مهربان و رفیق بودن در بیرون فضای کاری، جذبۀ خدایی داشتن، قطعیت و جدیت در تصمیم‌گیری، بی نظیر در تصمیم‌گیری، قطعیت در گفتار و عمل، خوش قولی
پدیده اصلی	ویژگی‌های وراثتی و محیطی	شخصیت کاریزماتیک، محیط مساعد، فیزیک بدنی، رزق و روزی حلال، قدرت پیش بینی بالا، هوش و تیزبینی بالا
	تصمیم‌گیری شهودی	چون که کار حاج قاسم خدایی و اصولی بود تصمیم می‌گرفت و خودشان مدیریت می‌کردند/ حاجی به وقتایی بهش الهام می‌شده چیزی که دنیای مادی قابل درک نبود / حاجی وقتی می‌دونست کاری میشه حتماً انجامش می‌داد(چطوری میشه اخه)، در مورد حاجی دنبال دو تا نباشید/ بعضی چیزها قابل مطالعه نیستند چون قابل درک نیستند یا نمی‌خوان که بفهمند/ صدها سال باید بگذرد تا ما بفهمیم حاجی کی بوده.
عوامل زمینه‌ای- محیطی	شرایط بحرانی	در بحران هم تصمیم می‌گرفت(به قول صحبت مقام معظم رهبری) / در هرج و مرج زلزله بم، بلافاصله در ماشین برای دوستان جنگی خودش در بم فراخوان کرد و فرودگاه و شهر رو مدیریت کرد. ۷۰ درصد از افرادی که در زلزله بم زنده ماندن بخاطر مدیریت حاج قاسم بود. / در سقوط هواپیما غدیر یک کمیته مدیریتی و فرماندهی تشکیل داد و از عشایر برای حمل جنازه‌ها استفاده کرد. در همان منطقه بحران را مدیریت کرد. / در مدیریت جنگ، در سخت‌ترین شرایط جنگ که کسی امکان مدیریت نداشت، او مسائل را مدیریت می‌کرد. / یکی از موفقیت‌های حاج قاسم مدیریت در سخت‌ترین شرایط کار بود/ در همه شرایط بحرانی خودشان تصمیم می‌گرفتند. / گاهی تصمیم‌گیری‌های لحظه‌ای

مقوله	مقوله‌های اصلی	نمونه کدهای باز
		قدرتمندی داشتند/ تخصص حاجی در تصمیم‌گیری‌های اضطراری بود/ حاجی مرد بحران بود/ تصمیم‌گیری در زمان اضطرار و بحران خیلی فرق داره- چون لحظه‌ای اطلاعات جابجا می‌شد.
	شرایط راهبردی	من جانشین نیروی سپاه بودم، حاجی یک ماه فرمانده قدس شده بود گفت من برنامه بیست ساله نیروی قدس را نوشتند. چند سال روی آن کار کرد و نتایج عالی کسب کرد/ حاجی همیشه دو قدم جلوتر رو می‌دیدند و براساس چشم اندازه‌های آینده تصمیم می‌گرفتند/ حاجی برنامه بلندمدت (بیش از ۵ سال) داشتند./ حاجی دنبال پیگیری ساخت ادوات جنگی بودند و چشم انداز داشتند.
	شرایط عملیاتی	مدیریت عملیاتی مناطق اشرازشین/ طراحی درست سیستم عتبات توسط حاجی انجام شده است/ حاجی برنامه میان مدت(دو سه سال) و عملیاتی داشتند/ روی یک عملیات نزدیک ۶ ماه کار می‌شد و بی‌گدار به آب نمی‌زدند.
شرایط مداخله‌ای	خبانت دشمنان و جهالت دوستان	خبانت دشمنان و جهالت دوستان/ همان امکاناتی هم که بود ممکن بود توسط دشمن منهدم می‌شد/ هر چقدر جنگ جلوتر می‌رفت دشمن هوشمندتر می‌شد(کشورهای بیشتری بهشون کمک می‌کردند) و کار سخت می‌شد/ حسادت و بخل دیگران
	کسری بودجه، نیرو و خلأ قانونی	کسری نیرو، حلقه‌های انسانی یه جایی برای حاجی مشکل درست می‌کردند- به نام حاج قاسم، امام دستور داده بود که جبهه‌ها خالی نشن- از جوانان مملکت می‌خواهم که جبهه‌ها رو پر کنند/ کسری و خلأ قانونی/ کسری بودجه
	فشار زمان	در گروگان‌گیری تعدادی از نیروی انتظامی زاهدان، تصمیم‌گیری حاج قاسم طوری بود که به اشراش گفت فقط یک ساعت بهتون زمان می‌دهیم. به طور قطعی گفتن و روی حرفشون ایستادند. چون اشراش می‌خواستند فرصت سوزی کنند و حاج قاسم آن را تشخیص داده بود. در آخر سران اشراش آمدند و گفتند ما با شما مبادله می‌کنیم به شرطی که بگذارید ما از اینجا برویم/ به کمبود زمان، امکانات و غیره اعتقادی نداشت.
	کمبود تجهیزات و امکانات	کمبود امکانات/ کمبودهای زیادی وجود داشت (کمبود امکانات)/ اسلحه نداشتیم می‌رفتیم سنگرهای دشمن برمی‌داشتیم و امکانات نداشتیم
راهبردها	سبک تصمیم‌گیری امری	وارد شدن به طور مستقیم در اصل موضوع/ حاجی خیلی جاها امر می‌کردند چون افراد نمی‌تونستند تشخیص درست بدهند. حاجی می‌گفت برو طرف می‌گفت نمیشه (نمی‌شد بهش تفهیم کنیم)/ حاجی شاید یک نفر رو تهدید می‌کردند تا کاری رو انجام بده/ خودشان تصمیم می‌گرفتند و خودشان به طور مستقیم مدیریت می‌کردند.
	سبک تصمیم‌گیری تحلیلی	شناسایی اطلاعات+توکل به خدا= تصمیم‌گیری با کمترین خطا/ تصمیم‌گیری بر اساس حرکات دشمن/ تحلیل گریو اقناع دیگران/ تلاش و آگذاری نتیجه به خدا/ روش تحلیلی و مشاوره‌ای/ شناسایی بعد پیش‌بینی
	سبک تصمیم‌گیری رفتاری	از ورود به سپاه تا پایان عمرشان اول می‌رفتند بعد می‌گفتند شما بیاین./ برای تشویق نیروها خودش جلو می‌رفت./ یه جاهایی می‌گفت دستم خالیه تو این شرایط بحرانی خودشون جلو می‌رفتند- لحظه‌ای بود/ تفویض اختیار حاجی داشت (فلانی خودش بلده بذار بکنه هر چی می‌خواه بدنش). برگه سفید امضاء به افراد معتمد می‌دادند./ مدیریت راه دور هم داشتند. ایران بودند با بی‌سیم منطقه عراق و سوریه رو رصد می‌کردند.
پیامدها	بهره‌وری و عملکرد بالا	آرامش خاطر دیگران/ نیروی انسانی باتجربه و فرمانبر/ موفقیت در حل مساله و بحران/ دستیابی به اهداف/ مدیریت زمان/ عملکرد و بهره‌وری بهتری از بقیه لشکرها داشتند
	جلب مشارکت و پیروی دیگران	همین نوع منش ایشان منجر به پیروی افراد در همه ارکان از روش‌های حاجی می‌شد./ دیگران تا از نزدیک مدیریت حاجی رو نمی‌دیدند به کارش ایمان پیدا نمی‌کردند./ حاجی خیلی‌ها رو با همین حس تکلیف نجات دادند./ همه افراد با جوون و دل از حاجی اطاعت می‌کردند/ حاجی به برخی افراد هر چی می‌گفت بی‌چون و چرا می‌پذیرفت
	انجام وظیفه برای رضای خدا	هر کاری را برای رضای خدا انجام می‌دادند./ حاج قاسم صددرصد رضایت خدا رو مدنظر قرار می‌دادند/ الهامات از جانب خداوند است لذا حاجی این رو فهمیده بود و چنگ به ریسمان خداوند می‌زد لذا احترام دیگران رو به خودش جذب می‌کرد./ سیم به خدا وصل باشه عواقب امور خیر می‌شود.

مقوله	مقوله‌های اصلی	نمونه کدهای باز
	عزت حاج قاسم و کشور	احترام به پدر و مادرشون باعث عزت ایشان شده بود. / مرگ حاجی مانند هم مانند زندگی‌شان منشأ خیر و آثار بوده - زندگی و مرگشان خیر بود

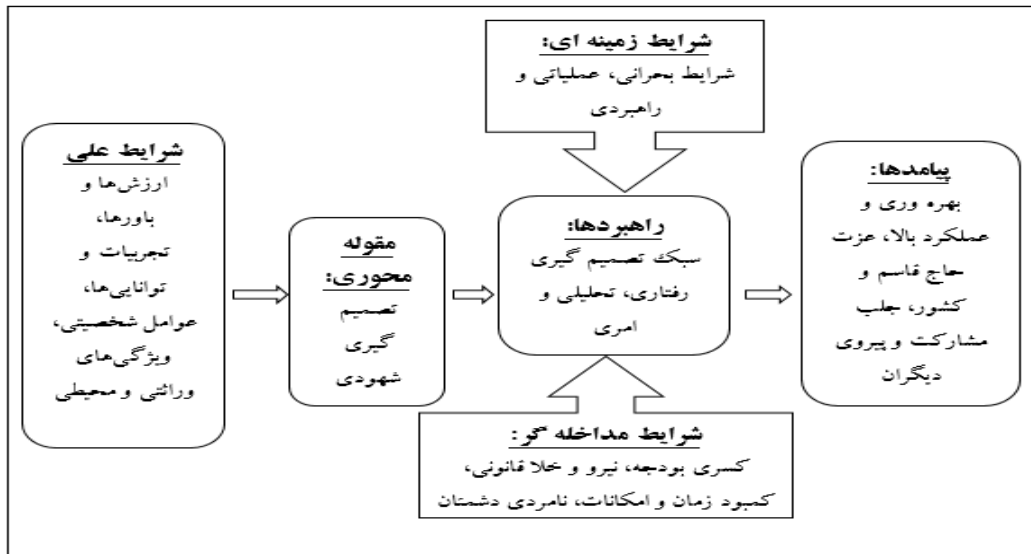
نتایج حاصل از کدگذاری محوری در جدول بالا نشان داده شده است. مشاهده می‌گردد ۵۵۳ کد اولیه در قالب ۱۹ مقوله به شرح

ذیل دسته بندی شده‌اند:

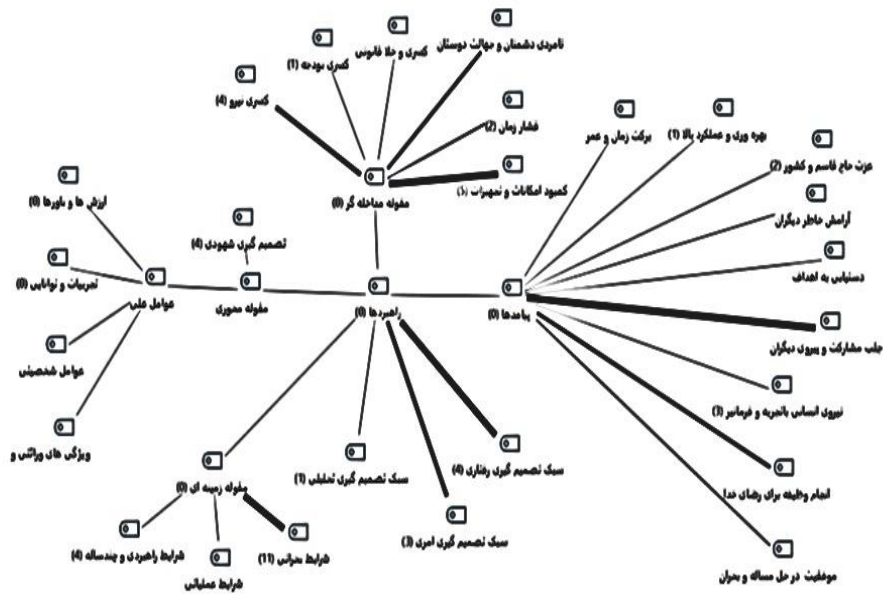
❖ شرایط عملیاتی	❖ ارزش‌ها و باورها
❖ شرایط راهبردی	❖ تجربیات و توانایی
❖ سبک تصمیم‌گیری رفتاری	❖ عوامل شخصیتی
❖ سبک تصمیم‌گیری امری	❖ ویژگی‌های وراثتی و محیطی
❖ سبک تصمیم‌گیری تحلیلی	❖ تصمیم‌گیری شهودی
❖ بهره‌وری و عملکرد بالا	❖ خباثت دشمنان و جهالت دوستان
❖ عزت حاج قاسم و کشور	❖ کسری بودجه، نیرو و خلأ قانونی
❖ جلب مشارکت و پیروی دیگران	❖ کمبود امکانات و تجهیزات
❖ انجام وظیفه برای رضای خدا	❖ فشار زمان
	❖ شرایط بحرانی

از آنجایی که در کدگذاری انتخابی، فرایند روایت داستان، کشف مقوله محوری تحقیق و مرتبط ساختن آن با سایر مقوله‌ها در قالب مدل پارادایمی انجام می‌شود، توضیح این فرایند (الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی) به تفصیل در ذیل بیان می‌گردد: در این مرحله هدف یافتن مقوله اصلی، تلفیق و برقراری ارتباط میان طبقات با هدف ارائه چهارچوب اولیه نظریه است. این کار با استفاده از یک پارادایم (مدل الگویی) که مشتمل بر شرایط علی، مقوله (پدیده) اصلی، زمینه، شرایط میانجی (مداخله گر)، کنش / کنش متقابل (راهبردهای کنترل و اداره یک پدیده) و پیامدها است صورت می‌گیرد. مقوله اصلی ایده و فکر محوری، حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای است که جریان کنش‌ها و واکنش‌ها به سوی آن رهنمون می‌شوند تا آن را اداره، کنترل و یا به آن پاسخ دهند. مقوله محوری پدیده‌ای است که اساس و محور فرایند است. این مقوله همان عنوانی (نام یا برجسب مفهومی) است که برای چارچوب یا طرح به وجود آمده در نظر گرفته می‌شود. مقوله‌ای که به عنوان مقوله محوری انتخاب می‌شود باید به قدر کافی انتزاعی بوده و بتوان سایر مقولات اصلی را به آن ربط داد. با توجه به اهمیت تصمیم‌گیری شهودی، این مقوله به عنوان مقوله اصلی در نظر گرفته شد. که خود از مفهوم ضرورت و اهمیت تصمیم‌گیری شهودی و معنوی استقرا شده است. شرایط علی به شرایطی گفته می‌شود که عامل اصلی به وجود آورنده پدیده مورد مطالعه باشد. مقوله‌هایی (شرایطی) هستند که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و به وقوع یا گسترش پدیده مورد نظر می‌انجامد. حتی زمانی که چنین نشانه‌هایی وجود ندارد محقق می‌تواند با توجه به خود پدیده و با نگاه منظم به داده‌ها و بازبینی رویدادها و وقایعی که از نظر زمانی مقدم بر پدیده مورد نظرند، شرایط علی را بیابد. از میان مفاهیم استخراج شده، ارزش‌ها و باورها، تجربیات و توانایی‌ها، عوامل شخصیتی و ویژگی‌های وراثتی و محیطی می‌شوند. شرایط ساختاری که به پدیده‌ای تعلق دارند و بر راهبردهای کنش و واکنش اثر می‌گذارند. آن‌ها راهبردها را در درون زمینه خاصی سهولت می‌بخشند و یا آنها را محدود و مقید می‌کنند. در این پژوهش مقوله خباثت دشمنان و جهالت دوستان، کسری بودجه، نیرو و خلأ قانونی، فشار زمان و کمبود امکانات و تجهیزات به عنوان شرایط مداخله‌گر در نظر گرفته شدند. زمینه یا بستر حاکم نشانگر مجموعه شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌پذیرد. این شرایط بر کنش و تعاملات تأثیر می‌گذارد و تمیز آن‌ها از شرایط علی مشکل است. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها و یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند. در این پژوهش مقوله‌های شرایط بحرانی، عملیاتی و راهبردی به عنوان شرایط زمینه‌ای در نظر

گرفته شدند. راهبردها مبتنی بر کنش‌ها و واکنش‌هایی برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده مورد نظر هستند. راهبردها مقصود داشته، هدفمند هستند و به دلیلی صورت می‌گیرند. با توجه به مفاهیم استخراج شده و مقوله‌پردازی تدوین سبک تصمیم‌گیری رفتاری، امری و تحلیلی به عنوان راهبرد در نظر گرفته شد. پیامدها، نتایجی است که در اثر راهبردها پدیدار می‌شود. پیامدها نتایج و حاصل کنش‌ها و واکنش‌ها هستند. پیامدها را همواره نمی‌توان پیش‌بینی کرد و الزاماً همان‌هایی نیستند که افراد قصد آن را داشته‌اند. پیامدها ممکن است حوادث و اتفاقات باشند، شکل منفی به خود بگیرند، واقعی یا ضمنی باشند، و در حال یا آینده به وقوع بپیوندند. همچنین این امکان وجود دارد که آن چه که در برهه‌ای از زمان پیامد به شمار می‌رود در زمانی دیگر به بخشی از شرایط و عوامل تبدیل شود. در پژوهش حاضر، مقوله برکت زمان و عمر، بهره‌وری و عملکرد بالا، عزت حاج قاسم و کشور، جلب مشارکت و پیروی دیگران، آرامش خاطر دیگران، دستیابی به اهداف، جلب مشارکت و پیروی دیگران و تجربه انسانی تجربه و فرمانبر به عنوان پیامد شناخته شدند.

شکل ۱. مدل پارادایمی الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی (منبع: محقق ساخته)

شکل ۲. مدل پیشنهادی پژوهش با نرم افزار MAXQDA

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

ملاحظه می‌شود مکتب شهید قاسم سلیمانی جامع و کامل است و فرمایش حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره ایشان مبنی بر اینکه: «به شهید حاج قاسم به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به چشم یک مکتب، یک راه و یک مدرسه درس‌آموز نگاه کنیم»، مؤید این است. همچنین با بررسی پیشینه‌های تحقیق، پژوهش‌هایی در زمینه ویژگی‌های ارزشی فرماندهی، شیوه مدیریت و رهبری، الگوی فرماندهی مطلوب و کارآمد و سبک فرماندهی در فرهنگ علوی توسط **بابایی (۱۳۹۱)** صورت گرفته است که نتایج آنها تأییدکننده نتیجه این پژوهش است؛ زیرا الگوی رفتاری و مدیریتی و مشی علمی و عملی سردار شهید قاسم سلیمانی برگرفته از مشی قرآن، نهج‌البلاغه، سیره و سبک بزرگان، ائمه اطهار و علمای دین و مکتب حضرت امام خمینی (ره) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و شهدا است. همچنین درباره موضوع اصلی پژوهش یعنی «الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی» تاکنون پژوهش‌های نزدیکی توسط **محمدظاهری (۱۳۹۹)**، **دهقانی و پاشایی (۱۳۹۹)** و **قرباغی و ازگلی (۱۳۹۹)** به رشته تحریر درآمده است که در برخی از مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر، مشترک، و نتایج این پژوهش‌ها تأییدکننده نتایج این پژوهش است. نوآوری این پژوهش نسبت به پژوهش‌های پیشین، ارائه الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید سلیمانی به صورت داده بنیاد است که به صورت جزئی‌تر به الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید می‌پردازد؛ به عبارت دیگر، این پژوهش، کوشیده است با توجه به نقش و تأثیر بی‌بدیل شهید قاسم سلیمانی در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی و تأثیرگذاری ایشان در منطقه و جنوب غرب آسیا به تمامی ابعاد تصمیم‌گیری مدیریتی شهید بزرگوار بپردازد و با مصاحبه با هم‌زمان شهید قبل و بعد از جنگ هشت سال دفاع مقدس، نسبت به تدوین مکتب تصمیم‌گیری شهید قاسم سلیمانی اقدام کند؛ بدین ترتیب می‌توان گفت که نتایج تحقیق به سؤال اصلی مبنی بر اینکه: «الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید قاسم سلیمانی چگونه است» پاسخ مناسب داده است.

به طور کلی، در عصر حاضر، مدیران و نیروی انسانی کاملاً آگاه هستند که مدیریت نه تنها بایستی تصمیم‌گیری را در اولویت قرار دهد، بلکه بایستی جنبه‌های تصمیم‌گیری اسلامی را نیز در اولویت قرار داده یا الگوی درستی برای تصمیم‌گیری مدیریتی اسلامی را نیز مورد توجه قرار دهد. همچنین، استفاده از الگوی درست به عنوان یک ابزار راهنما؛ انتخاب مناسبی برای برآوردن نیازهای سازمان و جامعه و به تبع رشد و تکامل فردی است. بنابراین، مدیران و رجال سیاسی بایستی به طور انتقادی و خلاقانه تفکر کنند تا الگویی مناسب در تصمیم‌گیری مدیریتی را ایجاد کنند که ترجیحات هدف را نیز برآورده کند. تمام این فعالیت‌ها بر افزایش بهره‌وری سازمان و تکامل روانی و روحی افراد تأثیرگذار هستند و تدوین الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی، یک استراتژی ضروری برای دستیابی به اهداف سازمانی و به تبع پیشبرد چشم‌اندازهای کشور محسوب می‌شود. بنابراین، با توجه به استخراج الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی چهار عامل ارزش‌ها و باورها، تجربیات و توانایی‌ها، عوامل شخصیتی و ویژگی‌های وراثتی و محیطی به طور مثبت بر تصمیم‌گیری اسلامی مدیران، تأثیر گذار هستند. از این رو توجه به ابعاد مختلف رشد شخصیتی مدیران؛ از جمله افزایش اعتماد به نفس، مدیر و مدبر بودن، صبر و بردباری، تصمیم‌گیری سریع و به موقع، قاطعیت در تصمیم‌گیری، جدیت در تصمیم‌گیری، شناسایی فرصت‌ها، استفاده از تمامی امکانات، توجه به تمامی ابعاد و چند بعدی بودن؛ و از طرفی دیگر توجه به افزایش تجربیات و توانایی‌های فردی و گروهی از جمله رصد و شناسایی مداوم اطلاعات، پیگیری و نظارت، شبکه‌سازی، ارتباط مؤثر، مشورت کردن، برای پیشبرد اهداف مهم و ضروری هستند.

با توجه به نتایج پژوهش و برای بهره‌وری بیشتر تصمیم‌گیری مدیران سازمان‌ها با بهره‌گیری از الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی پیشنهاد می‌شود:

۱. پیشنهادهای مرتبط با ارزش‌ها و باورهای شهید حاج قاسم سلیمانی: نظر قرآن در مورد هستی این است که نظام تکوین با نظام تشریح کاملاً هماهنگ است، لذا اگر کسی خلاف قوانین (تشریح و تکوین) عالم حرکت بکند، نظام هستی او را همراهی نمی‌کند. حال اگر یک سازمان با مدیریتی خاص بر خلاف قوانینی هستی حرکت کند، دچار مشکل خواهد شد. نظر قرآن نسبت به انسان این است که او اشرف مخلوقات و صاحب کرامت است و دو بعد مادی و معنوی دارد که، هر کدام نیازهای خاص خود را می‌طلبد و پاسخ‌دهی به نیازهای هر بخش، ما را از پاسخ‌دهی به بعد دیگر بی‌نیاز نمی‌کند. مدیر نیز برای مدیریت باید از قوانین هستی آگاهی داشته باشد و به وجود پیچیده انسان و

نیازهایش نیز معرفت داشته باشد تا مدیریتش موفقیت آمیز باشد، زیرا اگر مدیر از قوانین هستی، استعدادها، نیازها و نیروهای نهفته در وجود انسان بی‌خبر باشد و راه متعادل کردن آن را نداند، فاجعه‌ای عظیم به بار می‌آورد چنان که در کشورهایی که از معارف انبیاء فاصله گرفته‌اند، این وضع آشفته را می‌بینیم. اولین و مهم‌ترین پیشنهاد این تحقیق این است که با توجه به توسعه و گسترش روزافزون اطلاعات و عدم تشخیص درستی یا نادرستی به موقع آن، تمسک به ارزش‌های و باورهای اسلامی و شهودی، باید به طور ویژه مورد توجه مدیران سازمان‌ها در کشورمان قرار گیرد. از آنجا که بهره‌گیری از ارزش‌ها و باورهای دینی در تصمیم‌گیری می‌تواند به مدیران کمک کند تا تصمیم‌هایی منطبق با اصول و اعتقادات شخصی بگیرند؛ چند پیشنهاد برای پیشبرد عملکرد ارائه شده است:

- ❖ آگاهی از باورها و ارزش‌های دینی: مطالعه مداوم و مستمر کتب مقدس، مشاوره با علمای دینی، شرکت در مراسم و آیین‌های مذهبی
- ❖ تأمل و تفکر: در هنگام تصمیم‌گیری، زمانی برای تأمل و تفکر در مورد ارزش‌ها و باورهای دینی اختصاص دهید. لذا کمک می‌کند تا تصمیماتی بگیرید که با اصول و ارزش‌های دینی سازگار باشد.
- ❖ توجه مداوم به تأثیرگذاری تصمیمات شما در زندگی شخصی و کاری دیگران
- ❖ تعادل در تصمیم‌گیری: بین باورها و ارزش‌های دینی و سایر عوامل مهم مانند عقلانیت، دانش تخصصی و تجربه تعادل وجود داشته باشد.

۲. پیشنهادهای مرتبط با تجربیات و توانایی شهید حاج قاسم سلیمانی: تجربه، مهم‌ترین عامل در فراگیری قابلیت‌های مدیریتی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد کسب قابلیت‌های مدیریتی، تا ۷۰ درصد از طریق تجربه صورت می‌پذیرد. اینکه ما فردی را در سازمان خود مجرب می‌نامیم و شایسته عهده دار شدن مسئولیتی می‌دانیم، ناشی از همین موضوع است. افراد به مرور و با قرار گرفتن در موقعیت‌های مختلف، به توانایی‌هایی می‌رسند که بوسیله آن می‌توانند با مسائل گوناگون روبرو شده و بر شرایط دشوار غلبه نمایند. اینگونه است که می‌توان گفت هر مأموریت جدید، مهارت جدیدی را به ما آموزش می‌دهد که یک تجربه سازنده است. در نظر امام علی (علیه‌السلام) تاریخ همان تعبیر قرآنی همچون عبرت و ... است که هدف از بیان آن کسب تجربه است، داشتن تجربه که به منزله دانش عینی است، سبب می‌شود که انسان با اتخاذ بهترین تصمیم، تدبیر امور کند و داشتن تجربه یکی از معیارهای انتخاب افراد برای تصدی مسئولیت‌ها و همچنین مشاوران است. در ادامه به چند ابزار ارزشمند برای کارکرد بهتر تجربه و توانایی در مدیریت اشاره می‌شود:

- ❖ اطلاعات و دانش: دانش به روز مدیران می‌تواند به آنها کمک کند تا اطلاعات لازم را به موقع جمع‌آوری کنند و توانایی تصمیم‌گیری در هر موقعیتی را تقویت کنند.

- ❖ قدرت تحلیل: مدیران می‌توانند با تحلیل و تفسیر اطلاعات، الگوها و روابط پنهان را شناسایی کنند و به تحلیل منطقی و دقیق بپردازند. این توانایی می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های پیچیده و حساس بسیار مفید باشد.
- ❖ قدرت پیش‌بینی: مدیران بر اساس تجربیات گذشته و دانش خود می‌توانند برای آینده تصمیم‌گیری کنند.
- ❖ مدیریت ریسک: تجربیات مدیران می‌تواند به آن‌ها در مدیریت ریسک‌های مختلف کمک کند و با توجه به تجربیات گذشته خود، ریسک‌ها را به حداقل برساند و از فرصت‌ها بهره‌برداری کنند.

۳. پیشنهادهای مرتبط با عوامل شخصیتی شهید حاج قاسم سلیمانی: مدیران مانند سایر افراد جامعه تفاوت‌های فردی، استعدادها، انگیزه‌ها، رغبت‌ها و تمایلات مخصوص به خود دارند و از نگرش، دانش، و نظام ارزشی متفاوتی برخوردارند. این تفاوت‌های شخصیتی اگرچه به ظاهر ممکن است جزئی باشند، هنگامی که از فرایندهای واسطه‌ساختی افراد عبور می‌کنند به تفاوت‌های بسیار بزرگ و نتایج رفتاری کاملاً متفاوت می‌انجامند. چنین تفاوت‌هایی عمدتاً از تفاوت‌های ناشی از شخصیت هر یک از افراد سرچشمه می‌گیرد. در ادامه به برخی از این ویژگی‌های بارز جهت پیشنهاد به مدیران پرداخته می‌شود:

- ❖ افزایش قدرت تصمیم‌گیری: مدیران با قدرت تصمیم‌گیری قوی معمولاً توانایی بیشتری در انتخاب گزینه‌های مناسب و اتخاذ تصمیمات سریع‌تر دارند.

- ❖ اعتماد به نفس: مدیران توانایی بیشتری در تصمیم‌گیری‌های پیچیده و مواجهه با موقعیت‌های نامعلوم دارند.
- ❖ تحمل ابهام: مدیران با تحمل ابهام بالا معمولاً در مواجهه با شرایط نامعلوم و بحرانی تصمیمات بهتری می‌گیرند.
- ❖ انعطاف پذیری: آن‌ها قادرند به سرعت به تغییرات و تحولات واکنش نشان دهند.
- ❖ همکاری و کار تیمی قوی

۴. پیشنهادهای مرتبط با ویژگی‌های وراثتی و محیطی شهید حاج قاسم سلیمانی: به طوری کلی هوش بالا، توانایی‌های وراثتی و محیط تربیتی (عشایر نشین بودن) حاج قاسم سلیمانی بر توانایی‌های ارتباطی، مهارت‌های اجتماعی، قدرت تحلیل و تصمیم‌گیری ایشان تأثیر قوی گذاشته بود.

❖ محیط تربیتی: شامل تمام تجربیات و تأثیراتی است که یک فرد در طول زندگی خود از خانواده، مدرسه، جامعه و فرهنگ، اکوسیستم جغرافیایی خود دریافت می‌کند. به عنوان مثال؛ حاج قاسم سلیمانی در خانواده‌ای مذهبی و عشایر بزرگ شده بود و در طول زندگی این محیط تربیتی در نوع تصمیم‌گیری‌شان تأثیری قوی داشته است.

❖ عوامل وراثتی: ژنتیک و ویژگی‌های فیزیکی و شناختی که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود؛ تأثیر مستقیمی در تصمیم‌گیری‌های افراد در طول زندگی‌شان دارد. به طور مثال؛ حاج قاسم سلیمانی با هوش قوی خود توانایی بهتری در تحلیل اطلاعات، بررسی گزینه‌ها و انتخاب بهتر داشتند.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی ارائه می‌شود. اگرچه در این پژوهش تلاش شد که کلیت الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی با رویکردی اسلامی مورد توجه و تبیین قرار گیرد؛ اما با توجه به گستردگی دامنه و تنوع سطوح تصمیم‌گیری، بررسی این موضوع با رویکرد اسلامی در محورهای مختلف می‌تواند مورد توجه پژوهشگران مدیریت اسلامی قرار گیرد. مراحل تصمیم‌گیری، تصمیم‌گیری گروهی، تصمیم‌گیری در بخش دولتی، تصمیم‌گیری اقتضایی و ارزیابی و پیامدسنجی فرایند تصمیم‌گیری و ... از جمله موضوعات قابل توجه در این حوزه است. از آن‌جا که این پژوهش از نظر ماهیت اکتشافی بوده است، می‌توان نتایج آن را به مثابه فرضیه‌هایی دقیق‌تر در پژوهش‌های آتی بررسی کرد. همچنین می‌توان در تحقیقات آینده بهتر است از گروه‌های هدف مختلف برای آزمون استفاده کرد. با توجه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی اجتماعی، فرهنگی و خواسته‌های افراد آن بخش از جامعه به نتایج متفاوتی دست یافت. مانند هر پژوهش دیگری تمامی دستاوردها و نتایج این پژوهش نیز تحت تأثیر برخی محدودیت‌ها بوده است؛ مانند: (۱) احتمال وجود خطای تأثیرگذار بر پاسخ دهندگان از جمله خطای آسان‌گیری که در آن افراد درجات و امتیاز خیلی زیاد را در نظر می‌گیرند یا خطای تمایل به مرکز که افراد را به درجات و امتیاز متوسط در مصاحبه متمایل می‌نماید و یا وجود اثر هاله‌ای که ممکن است یک مورد خاص را به تمامی موارد تعمیم دهد در این تحقیق این دسته از خطاها خارج از کنترل محقق بوده و تأثیر آن در نتایج تحقیق مورد تحلیل قرار واقع نشده است. (۲) مشکلات تعیین شاخص و تبدیل مقوله‌های کیفی به مقادیر کمی نظیر برای سنجش الگوی تصمیم‌گیری مدیریتی.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه‌های شهید باهنر کرمان و مالک اشتر به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- امام خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۸). بیانات در دیدار ائمه‌نشینان مختلف مردم، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33886>
- اسماعیلی‌زاده، عباس و محدثی‌فر، مهرناز (۱۳۹۲). توکل و تأثیر آن بر متغیرهای رفتاری تصمیم‌گیری مدیران از منظر قرآن. مشکوت، ۱۱۸، ۵۴-۳۹.
- اسمیت، جین (۱۳۸۰). تصمیم‌گیری مناسب در ۳۰ دقیقه. گروه مترجمان. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری نگاه فردا.
- الهی، علیرضا؛ حمیدی، مهرزاد و پیمان‌فر، محمدحسن (۱۳۹۲). رتبه‌بندی موانع پیاده‌سازی مؤثر استراتژی‌ها در نظام ورزش کشور براساس فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی AHP. پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۶، ۷۹-۹۴.

- بابایی، محمدباقر (۱۳۹۱). سبک فرماندهی در فرهنگ علوی. *مجله سیاست دفاعی*، ۲۰(۸۱)، ۶۷-۳۳.
- بیات، عبدالحمید و سیدطباطبایی، سیدمهدی (۱۳۹۹). الگوی مطلوب ارتباطات میانفردی در سلسله‌مراتب فرماندهی: مورد مطالعه شهید حاج قاسم سلیمانی. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۴)، ۱۶۹-۱۸۵.
- حسنی مقدم، صادق؛ زارع، ساسان؛ سلطانی، مرتضی و نوروزی، رسول (۱۴۰۰). طراحی الگوی فرماندهی و مدیریت حکمت محور در مکتب حاج قاسم، مبتنی بر تحلیل گفتمان امام خامنه‌ای (مدظله العالی). *دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی: مکتب شهید سلیمانی*، الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز.
- دهقانی، حسین و پاشایی، امین (۱۳۹۹). تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۲)، ۱۳-۳۷.
- رجبی، محمد (۱۳۹۹). شاخص‌های مکتب شهید سلیمانی در اندیشه آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی). *بصیرت و تربیت اسلامی*، ۱۷(۵۶)، ۳۱-۵۶.
- رضائیان، علی (۱۳۹۰). مبانی سازمان و مدیریت. چ شانزدهم. تهران: سمت.
- شفیعی سیف آبادی، محسن و عابدی اردکانی، محمد (۱۴۰۰). ارزیابی عوامل نفوذ الگوی رفتاری و مدیریت جهادی سردار سلیمانی بر مبنای نظریه اورت راجرز: مطالعه موردی، محور مقاومت در منطقه خاورمیانه. *مطالعات راهبردی بسیج*، ۲۴(۹۱)، ۵-۴۰.
- عزیزی، سید مجتبی (۱۳۹۲). درآمدی بر آموزش تحلیل سیاسی. تهران: شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، معاونت فرهنگی.
- گلچین، محمد؛ رضایی، مرتضی و کشاورز، لقمان (۱۳۹۹). طراحی الگوی تصمیم‌گیری استراتژیک ارزشی با رویکرد اسلامی در مدیریت ورزش ایران. *رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی*، ۸(۳۱)، ۹-۲۶.
- لطیفی، میثم (۱۳۹۹). روش موردکاوی به مثابه الگوی آموزش دلالت‌هایی برای تبیین مکتب شهید سلیمانی. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۴)، ۹-۲۲.
- قرباغی، میثم و ازگلی، محمد (۱۳۹۹). واکاوی سبک رهبری سردار شهید حاج قاسم سلیمانی الگوی متعالی رهبری خدمتگزار. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۴)، ۱۱۳-۱۳۹.
- پهلوان شریف، محمد امین و کاظمی، محمدحسین (۱۳۹۹). تبیین الگوی شایستگی مدیران جهادی تمدن‌ساز (مورد مطالعه: شهید قاسم سلیمانی). *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۴)، ۱۴۱-۱۶۸.
- جلیلیان، حسین (۱۳۹۹). الگوی تفکر راهبردی مدیران جهادی بر اساس وصیت نامه الهی شهید قاسم سلیمانی. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۴)، ۹۳-۱۱۱.
- محمد ظاهری، محمد (۱۳۹۹). ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی. *مدیریت اسلامی*، ۲۸(۱)، ۲۱-۴۶.
- منتظری، محمد؛ بهمنی، اکبر و فتحی‌زاده، علیرضا (۱۳۹۷). الگوی حکمرانی خوب از دیدگاه نهج‌البلاغه: گامی در جهت تبیین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. *فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی*، ۶(۱۱)، ۱۵۴-۱۳۳.

References

Koontz, H., & Wehrich, H. (1990). *Essentials of management*. McGraw-Hill, 530 pages.

نموذج اتخاذ القرار الإداري للشهيد الحاج قاسم سلجاني

محمد مهدى بورسعيد*

محبوبه برزگرور**

معلومات المادة	خلاصة
نوع المقال: مقال بحثي	تعتبر مدرسة الحاج قاسم من ضروريات البلاد اليوم، ويمكن استخدامها كنموذج عملي للدوائر الإدارية والتنفيذية في البلاد باستخدام النهج النوعي واستراتيجية نظرية البيانات للمؤسسة، صم هذا البحث نموذج اتخاذ القرار الإداري للشهيد الحاج قاسم سلجاني طريقة البحث النوعي ويشمل المجتمع الإحصائي للبحث جميع الأشخاص الذين كان لهم تواصل وتعاون مع الشهيد الحاج قاسم سلجاني في مراحل مختلفة من حياته العملية، بما في ذلك فترة الدفاع المقدس وبعدها الفترة التي كان فيها الشهيد مسؤولاً عن القدس. فيلق وقد تم أخذ عينات من البحث بالطريقة النظرية وطريقة كرة الثلج تشمل أدوات جمع البيانات من أجل شرح نتائج البحث بشكل أفضل ما يلي: مقابلات متعمقة شبه منظمة وأسس نظرية؛ والتي تم تجميعها بناءً على الأجزاء المطلوبة من البحث وتشير نتائج البحث إلى أن اتخاذ القرار الحديسي يشكل فئة مركزية في تصميم نموذج اتخاذ القرار الإداري للشهيد الحاج قاسم سلجاني إن الظروف السببية في الأبعاد الأربعة للقيم والمعتقدات، والخبرات والقدرات، وعوامل الشخصية والخصائص الوراثية والبيئية من خلال اتخاذ القرار الحديسي كانت فعالة على استراتيجيات تحقيق اتخاذ القرار الحديسي وتشمل هذه الاستراتيجيات أساليب اتخاذ القرار السلوكية والحتمية والتطيلية، ومن بينها الظروف المتداخلة، بما في ذلك خبث الأعداء وجمل الأصدقاء، وعجز الموازنة، والقوة والفراغ القانوني، وضغط الوقت، ونقص المرافق والتجهيزات، فضلاً عن لقد أثرت الظروف الأساسية في ثلاثة مجالات تشغيلية وحاسمة واستراتيجية على هذه الاستراتيجيات.
الكلمات الرئيسية: إدارة، صناعة القرار، الشهيد الحاج قاسم سلجاني، طريقة قاعدة البيانات.	
تاريخ الاستلام: ٨ جمادى الثانية ١٤٤٥ تاريخ المراجعة: ٢٨ رجب ١٤٤٥ تاريخ القبول: ٨ شوال ١٤٤٥ تاريخ النشر على الإنترنت: ٦ ربيع الأول ١٤٤٦	
	
إقتباس: بورسعيد، محمد مهدى و برزگرور، محبوبه (١٤٠٣). نموذج اتخاذ القرار الإداري للشهيد الحاج قاسم سلجاني. مجلة مدرسة الحاج قاسم سلجاني التعليمية، (١)، ١١٦-١٠٣.	
الناشر: جامعة الشهيد باهنر كرمان	
DOI: 10.22103/mhq.2024.22707.1007	©The Author(s)

* مؤلف مراسل، أستاذ مساعد، قسم الإدارة، كلية الإدارة والاقتصاد، جامعة الشهيد باهنر في كرمان، كرمان، إيران. بريد إلكتروني: poursesed@uk.ac.ir

** طالب دكتوراه في إدارة التكنولوجيا، مجمع الهندسة الصناعية والإدارة، جامعة مالك عششار للتكنولوجيا، طهران، إيران. بريد إلكتروني: helmabarzegar@yahoo.com